

วิจัยทบทวนปลดล็อกใช้ซ้ำขวดพลาสติกใส

ปัญหาขยะในเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขวดพลาสติกใสที่ใช้บรรจุเครื่องดื่มตลอดจนเครื่องดื่มต่างๆ ที่ไม่ใช่แอลกอฮอล์ เช่น น้ำหวาน น้ำอัดลม (soft drink) ที่ถูกทิ้งปริมาณมหาศาลในแต่ละวัน ยังคงเป็นที่ถกเถียงกันในประเด็นเรื่องความปลอดภัยของการนำกลับมาใช้ซ้ำในรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ที่ต้องสัมผัสกับอาหารโดยตรง

จากการสำรวจพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างคนไทยจำนวนกว่า 2,000 ราย โดย รศ.ชนิพรรณ บุตรยี่ อาจารย์ประจำสถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล ในฐานะผู้รับทุนวิจัยจากสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) (สวก.) พบว่า แม้ในปัจจุบันได้มีการรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกเพื่อลดโลกร้อนกันอย่างแพร่หลาย

แต่ก็ยังคงพบว่าการใช้พลาสติกบรรจุภัณฑ์ที่สัมผัสอาหารโดยตรงแบบแยกย่อยเป็นถุงเล็กถุงน้อย รวมทั้งแก้วพลาสติกบรรจุเครื่องดื่มเย็น เป็นการเพิ่มปริมาณขยะได้มากกว่าประเทศอื่นที่ส่วนใหญ่นิยมใช้บรรจุเป็นแพ็คเกจรวมสำหรับ 1 มื้อต่อผู้บริโภค 1 คน

เมื่อได้ศึกษาถึงพฤติกรรมการนำขวดพลาสติกใสชนิด Polyethylene Terephthalate (PET) กลับมาใช้ซ้ำแบบ reuse ของคนไทยนั้น พบว่าในจำนวนผู้นำมาใช้ซ้ำกว่าร้อยละ 50 นำไปใช้บรรจุอย่างอื่นที่ไม่ใช่น้ำดื่ม หรืออาหาร เช่น ประมาณเกือบร้อยละ 50 ของการใช้ซ้ำ

นำไปใส่ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด (เช่น น้ำยาปรับผ้านุ่ม น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า) สารเคมีทางการเกษตรเกือบร้อยละ 10 (เช่น น้ำหมักชีวภาพและน้ำส้มควันไม้) และผลิตภัณฑ์อาบน้ำและดูแลร่างกาย (ได้แก่ สบู่เหลว แชมพู)

ส่วนผลิตภัณฑ์ดูแลเครื่องยนต์ เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง น้ำยาล้างรถ พบว่ามีการนำขวดใสไปเติมเก็บไว้ใช้บ้างแต่ไม่มาก จึงเป็นที่น่าเป็นห่วงในเรื่องความปลอดภัยหาก rPET (recycled Polyethylene Terephthalate) ได้รับการปลดล็อกให้นำกลับมาใช้ซ้ำในฐานะบรรจุภัณฑ์ที่ต้องสัมผัสกับอาหารโดยตรง

เพื่อสนองรับนโยบาย BCG ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรให้เกิดคุณค่าและมูลค่าสูงสุดอย่างยั่งยืน ที่ผ่านมากสถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล จึงรับหน้าที่ประเมินและตรวจสอบเพื่อให้ได้ทางออกที่ดีที่สุดสำหรับแนวทางการปรับใช้ประกาศดังกล่าว เพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นได้ถึงความปลอดภัยและตรงตามเป้าหมายของการพัฒนาประเทศให้ได้มากที่สุด

จากการวิจัยในช่วงปี 2563-2564 ได้ผลสรุปว่า rPET สามารถนำกลับมาใช้ได้สำหรับเป็นวัสดุสัมผัสอาหารโดยตรง แต่ต้องผ่านการประเมินความปลอดภัยว่ากระบวนการรีไซเคิลมีประสิทธิภาพในการกำจัดสารตกค้างหรือสารปนเปื้อนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานความปลอดภัย

โดยเม็ดพลาสติกที่ผ่านกระบวนการ

รีไซเคิลจะต้องมีคุณภาพเทียบเท่ากับพลาสติกใหม่ (virgin PET) หากไม่ผ่านเกณฑ์จะต้องมีมาตรการลดการปนเปื้อนหรือลดโอกาสที่สารตกค้างจะแพร่กระจายไปยังอาหารเช่นมีที่คั่นกันขวางไม่ให้สัมผัสอาหารโดยตรง หรือลดสัดส่วนของ rPET โดยผสม virgin PET เป็นต้น

ในขณะที่เดี๋ยวก่อนยังมีทางเลือกอื่นที่สามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศต่อไปได้ หากสามารถนำไปผ่านเทคโนโลยีการแปรรูปสู่ผลิตภัณฑ์อื่นที่เป็นของใช้ตอบโจทย์คนรุ่นใหม่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม เช่น สิ่งทอ ในรูปแบบของเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)

แม้การปลดล็อกทางกฎหมายจะเป็นเสมือนการเปิดโอกาสให้ rPET ถูกนำกลับมาใช้เป็นบรรจุภัณฑ์อาหาร แต่ยังคงต้องรอการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญจากคณะกรรมการของ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กระทรวงสาธารณสุขอยู่ โดยพิจารณาตามข้อกำหนดคุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยที่อุตสาหกรรมจะยื่นขออนุญาตต่อไป